

l'implícit, la incapacitat d'aturar el caos i les ambicions d'alguns polítics.

Per pressionar a favor i en contra de l'*impeachment* ja s'han preparat diverses manifestacions. I alguns analistes han apuntat la possibilitat d'un esclat violent, inici d'una guerra civil, si es destitueix Wahid. De fet, Indonèsia no té ara per ara un líder clar i amb capacitat unificadora que el pugui substituir. L'actual vicepresidenta, Megawati Sukarnoputri, ha estat acusada més d'una vegada d'ésser un titella en mans d'alguns militars, quan no se li ha retret que el seu marit sigui un criminal econòmic reconegut. Per això no és estrany que el prestigiós diari *South China Morning Post* apunti a Sukarnoputri

com a successora, però de curta volada i encara en funcions presidencials més simbòliques que polítiques. Aquesta manca d'alternativa real per dur l'estat cap a la democràcia i l'existència de molts pols de poder fa témer a algunes persones l'esclat violent generalitzat.

Des de Tímor Oriental el govern provisional es mira la inestabilitat indonèsia i els aires de preguerra civil amb molt recel, ja que segur que els tocaria el rebre. Això encara trastocaria més el procés cap a la independència oficial i la dotació d'estructures d'estat, que ja ara està essent molt lent. Tots els esforços se centren a assegurar que el 30 d'agost els 400.000 timoresos amb dret a vot puguin escollir un parlament de

vuitanta-vuit membres, que tindrà noranta dies per fer una constitució.

Xanana Gusmao, el líder de la guerrilla independentista timoresa, ha fet un cop de força i s'ha retirat del Govern provisional i de la seva candidatura a president, com a protesta envers la lentitud amb què avança tot el procés. Però Gusmao podria fer marxa enrere, ja que no és el primer cop que fa servir aquesta estratègia per fer avançar la situació. De fet, a diferència d'Indonèsia, Tímor sí que té un líder clar i més que probable president—si es presenta—, i és Gusmao. Aquest, però, haurà de córrer, si no vol que el caos indonesi l'atrapi.

Oriol Cortacans

“Suharto és presoner al seu país”

Abel Guterres fou membre de la resistència timoresa i avui és el principal candidat a ocupar una de les tres ambaixades més importants per al seu país: els Estats Units, la Unió Europea o Austràlia.

Quin és ara el problema principal de Tímor Est?

—Encara tenim 130.000 persones a l'altre cantó de la frontera, retinguts en molt males condicions per les milícies proindonèsies, amb suport d'alguns militars. L'altre gran tema són les necessitats de construcció d'institucions com els departaments d'educació, sanitat, economia, producció d'aliments... Tot això s'està fent de manera molt lenta.

—El cas de l'analfabetisme també és especialment preocupant?

—Sí, es troba entre el 60% i el 70%. Per això s'està fent un esforç tant en l'educació formal, com en els programes d'alfabetització d'adults en els pobles, perquè la gent aprengui uns mínims bàsics. A més, també tenim un problema a la xarxa de comunicacions. L'exèrcit indonesi va tallar molts arbres perquè no donessin protecció als guerrillers i hi ha molta erosió de la terra.

—Creu que hi haurà cap amenaça per les eleccions del 30 d'agost?

—Hi ha un petit grupet de gent que fa unes setmanes va intentar atemptar contra Gusmao, que té lligams amb militars indonesis i que potser provocarà alguns problemes. Faran el que sigui per provocar, per això Xanana està viatjant arreu del país i parla de la democràcia i explica que les opinions no es poden expressar amb les armes.

—Vostè diu que alguns militars indonesis estan darrere d'aquestes milícies. Per què creu que hi són, ara que la independència és irreversible?

—És que no poden acceptar la desfeta i la nova realitat que Tímor Oriental ja no és part d'Indonèsia. L'altre motiu d'aquests militars és l'interès que tenen a provocar inestabilitat a tota la zona. Mantenen aquests refugiats a Tímor Occidental com a hostatges i això també és una manera de regatejar amb la comunitat internacional, volen demostrar

que ells mantenen algun poder. Hi ha diversos grups dins l'exèrcit indonès, que són gairebé independents els uns dels altres. Per això una ordre que parteixi de dalt no sempre arriba a baix. Cada general és el seu propi president, ja que no només controla un seguit d'oficials i soldats, també una estructura econòmica de diversos negocis.

—Creu que la inestabilitat que hi ha actualment a Indonèsia pot afectar Tímor Oriental?

—Naturalment hi ha preocupació sobre això, ja que d'alguna manera o altra en patirem les conseqüències. Tenim frontera terrestre amb ells i quan hi ha inestabilitat no se sap qui és l'interlocutor vàlid. Un altre problema és que la gent arriba al nostre país com a refugiada. Austràlia mateix està molt preocupada per això. Esperem que només sigui part de la transició indonèsia d'un règim militar a la democràcia. Tot depèn dels indonèsis i com volen que sigui el seu país. En àmbit diplomàtic també és molt important, perquè realment necessitem mantenir una bona relació amb Indonèsia. El nostre desenvolupament econòmic també beneficia la gent que habiten les regions orientals d'Indonèsia.

—El fet que vulguin mantenir unes bones relacions amb Indonèsia pot fer que no aconseguixin una justícia completa pel que fa als crims del passat?

—Aquest és el repte de l'ONU, s'hi juguen la credibilitat, ja que els crims contra la humanitat són universals. Naturalment volem que es faci justícia. Fins i tot els indonèsis volen que es faci justícia. Però qui té el poder per fer-ho? El poder el té l'ONU, però qui, de l'ONU? Els estats membre.

—En aquest sentit, per vostè el cas Pinochet és esperançador?

—Sí, absolutament. Suharto abans anava molt sovint a Alemanya per als seus tractaments mèdics, i ara ja no pot sortir d'Indonèsia. En aquest sentit la gent del moviment democràtic a Indonèsia ja saben que el dictador és presoner en el seu país. Això ja és una mena de justícia. El repte és

Abel Guterres va perdre mitja família a mans dels militars indonèsis. Exiliat, no va saber que encara li quedava una mare i un germà fins set anys després de l'ocupació del Tímor del 1975.

ara a Indonèsia, on la Comissió d'Investigació ja ha identificat els implicats en aquests crims, i ara caldrà veure si tots els que s'han identificat són jutjats o no.

—Algunes persones pensen que són els militars els que estan creant inestabilitat, no només a Tímor, sinó també a Indonèsia, en llocs com Ambon o Ache, on s'han produït les últimes matances. Hi està d'acord?

—Absolutament. Abans de venir cap aquí vaig estar parlant amb gent d'Ambon, refugiats, i em deien que els militars organitzaven un grup en un cantó, els donaven armes i diners, i feien el mateix en un altre cantó.

—Per què van perdre els indonèsis a Tímor?

—Perquè els militars van crear el mite que erem estúpids, que no pensàvem i que la gent com Xanana era l'única que creava problemes, però que és molt poca. Aquest mite va arribar a tota la jerarquia militar, des del president fins a l'últim soldat. Per això quan van acceptar de fer el referèndum creien realment que guanyarien. I és així també com la nostra xarxa d'intel·ligència va po-

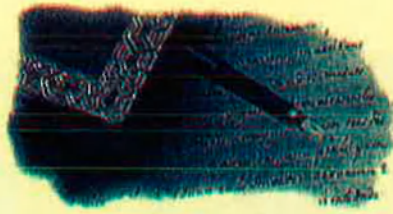
der operar i penetrar a totes les àrees de comandament indonès. Teníem agents que feien de criats de militars d'alt rànquing, o altres que eren amants de dones de generals.

—Quin va ser l'espia que van tenir més ben situat?

—Una noia de setze anys, Maria Goretti, que era criada d'un general. Cada individu que agafa un rol d'aquest tipus ha d'estar preparat per morir, perquè un cop t'agafen ja està. No confessaven. A més, el nivell d'organització de la clandestinitat era fabulós. Cada comandant tenia la seva xarxa de quatre o cinc-centes persones, que no es coneixien entre ells i que, per tant, no es podien delatar.

—Com es va organitzar tota aquesta xarxa?

—Una cosa molt important que Xanana va dir és que qualsevol que formés part de la resistència ho feia de manera voluntària, i que havia d'estar preparat per morir. Res més. No s'havia de forçar ningú. Era aquesta consciència la base del compromís en la lluita. I un altre aspecte molt important va ser tota la solidaritat internacional.

XVI Premis Literaris CIUTAT D'ELX

Bases Generals

1. Les obres aspirants a aquests premis hauran de ser escrites en català-valencià-baleà.
2. Als originals haurà de figurar el nom, l'adreça i el telèfon de l'autor acompanyats d'una declaració formal on que es faci constar que l'obra no ha estat premiada en cap altre certamen.
3. Aquests premis són indivisibles i podran ser declarats deserts si el Jurat considera que no reuneixen les característiques o la qualitat suficient per ser adjudicats.
4. Les obres aspirants a aquests premis hauran de ser presentades a l'Institut Municipal de Cultura de l'Ajuntament d'Elx, carrer dels Sants Matges, 3 (Edifici Gran Teatre), 03203 Elx, Telèfon 966.61.13.50, Fax 966.61.09.92, fins el dia 30 de Juny de 2001.
5. L'organització, una vegada tancat el termini de recepció de les obres, farà públic el nombre i la composició dels diferents jurats, els quals hauran de deliberar sobre totes les obres presentades.
La votació final tindrà lloc el dia 28 de setembre de 2001.
6. Els originals presentats i no premiats podran ser retirats pels autors o persones autoritzades per aquests en el termini de dos mesos a partir del lliurament oficial dels premis.
Una vegada transcorregut aquest termini les obres passaran a l'Arxiu Municipal d'Elx. L'organització no es responsabilitza de les pèrdues originades pel transport.

Premi de Narrativa «Antoni Bru»

1. Hi podran concórrer tots els escriptors que ho desitgen, amb obres inèdites de narrativa curt, novel·les, memòries, etc.
2. Els originals, mecanografiats o doble espai i per una sola cara, hauran de ser presentats per quintuplicat, i tindran una extensió de 150 a 200 fulls holandsos.
3. Aquest premi està dotat amb 1.000.000 de pessetes, quantitat que correspon als drets d'autor dels primers 2.000 exemplars que l'editor podrà realitzar en una o en diverses edicions.
4. L'import del premi es farà efectiu a l'autor el 9 d'octubre de 2001.

Premi de Poesia «Festa d'Elx»

1. Hi podran concórrer tots els escriptors que ho desitgen, amb obres inèdites de poesia, incloent-se la prosa poètica.
2. Els originals, mecanografiats o doble espai i per una sola cara, hauran de ser presentats per quintuplicat, i tindran una extensió mínima de 50 pàgines i màxima de 100.
3. Aquest premi està dotat amb 250.000 de pessetes, quantitat que correspon als drets d'autor dels primers 2.000 exemplars que l'editor podrà realitzar en una o en diverses edicions. L'obra guanyadora serà publicada per l'editorial Tres i Quatre, després de formalitzar el corresponent contracte.
4. L'import del premi es farà efectiu a l'autor el 9 d'octubre de 2001.

—Parlant de mites, també és cert que Xanana és un altre mite.

—De Xanana es deia que podia convertir-se en gos, en ocell, però tot això era una estratègia de guerra. Per exemple, Xanana estava a l'est i el nostre servei d'intel·ligència feia córrer rumors que estava a l'oest. I els militars s'ho creien. Però Xanana va passar la major part del temps a Dili, la capital de Tímor Oriental. Hi havia una camioner que feia transports per diverses parts del país, i a dins del vehicle tenia una mena de taüt tapat, que era el lloc on dormia Xanana. I quan Xanana estava a la presó d'alta seguretat de Jakarta, a Chippinam, vam parlar amb ell per telèfon mòbil [riu].

—Què necessita Tímor Oriental ara?

—Menjar. Precisament, des de Barcelona s'està impulsant un projecte de recuperació d'agricultura molt interessant. La gent ha de tenir alguna cosa a l'estómac per poder-los parlar de democràcia i que t'escoltin.

—Tímor Oriental és un país ric...

—Sí, i esperem poder desenvolupar els recursos de petroli i gas que hi ha a les nostres aigües, que fins ara explotava Austràlia. I que, per cert, alguns dirigents de les empreses petroleres de la zona, abans de la independència, el 1998, en saber que canviaria la situació van anar en secret a la presó a parlar amb Xanana per veure què s'havia de fer.

—Quina opinió mereix l'actitud dels membres de l'ONU a Tímor?

—Hi ha molta burocràcia, són molt lents i creen molta frustració. Sembla que Nations Unides no aprèn dels errors del passat i els continua fent.

—En aquest sentit és molt representatiu el lloc on viuen, un hotel flotant?

—Sí. Allà tenen molts luxes que contrasten amb el que té la resta de la població. A més, no fan el més mínim esforç per aprendre tetum [la llengua nacional]. Això sí, hi ha classes de salsa i creuers per la badia de Dili. Com a nou estat que ha viscut el treball de l'ONU volem participar en la seva reforma.

Oriol Cortacans